

Sygn. akt X Ga 509/11

**WYROK
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ**

Dnia 15 grudnia 2011 roku

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział X Gospodarczy Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Ryszard Trzebny

Sędziowie: SSO Jolanta Waltrowska

SSO Renata Norkiewicz

Protokolant: st. sekr. sąd. Mirosława Klimowicz

po rozpoznaniu w dniu 1 grudnia 2011 roku, w Poznaniu,

na rozprawie

skargi wniesionej przez Konsorcjum DHV Polska spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w Warszawie, Biuro Projektów Budownictwa Komunalnego S.A. w Gdańsku

od wyroku Krajowej Izby Odwoławczej z dnia 17 sierpnia 2011 roku, sygn. akt KIO 1664/11

przy uczestnictwie zamawiającego Skarbu Państwa Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad, Oddział w Zielonej Górze oraz przy udziale przystępującego Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych w Warszawie

o udzielenie zamówienia publicznego

- I. oddala skargę,
- II. zasądza od skarżącego na rzecz zamawiającego kwotę 600 zł z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym.

/-/ J. Waltrowska

/-/ R. Trzebny

/-/ R. Norkiewicz

Oryginał należy podpisać
Odpis sporządzić

Starszy Sekretarz Sądowy

Poznań, dnia

23 STY 2012
Sylvia Wawrzyniak

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 17 sierpnia 2011r. Krajowa Izba Odwoławcza po rozpoznaniu odwołania wniesionego do Prezesa Krajowej Izby Odwoławczej w dniu 4 sierpnia 2011r. przez wykonawców wspólnie ubiegających się o udzielenie zamówienia – Konsorcjum : DHV Polska spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, BPBK Spółka Akcyjna, w postępowaniu prowadzonym przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Zielonej Górze oddaliła odwołanie, kosztami postępowania obciążając wykonawców wspólnie ubiegających się o udzielenie zamówienia.

Wydanie wyroku poprzedzone zostało następującymi ustaleniami faktycznymi i rozważaniami prawnymi;

Zamawiający - Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Zielonej Górze, wszczął postępowanie o udzielenie zamówienia publicznego prowadzonego w trybie przetargu nieograniczonego na „sprawowanie nadzoru autorskiego nad projektem POLIS: budowa drogi ekspresowej s-3 Gorzów Wielkopolski - Nowa Sól, podzadanie od Gorzowa Wielkopolskiego do węzła „Międzyrzecz Północ” w km od 0+(-)500do37+146”.

Ogłoszenie o przedmiotowym zamówieniu zostało opublikowane w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej w dniu 26 lipca 2011 r. pod numerem 2011/S 141-234417 i w tym samym dniu na stronie internetowej zamawiającego: www.gddkia.gov.pl została zamieszczona specyfikacja istotnych warunków zamówienia.

Nie zgadzając się z postanowieniami ogłoszenia i SIWZ Odwołujący - Konsorcjum firm :DHV Polska Sp. z o.o.(lider konsorcjum) i BPBK SA w Gdańsku wniosło w dniu 4.08.2011 r. odwołanie do Prezesa Krajowej Izby Odwoławczej.

Odwołujący zarzucił Zamawiającemu:

1. naruszenie art. 29 ustawy Pzp poprzez opisanie przedmiotu zamówienia w sposób, który utrudnia uczciwą konkurencję (ust. 2) oraz w sposób, który nie uwzględnił wszystkich wymagań i okoliczności mogących mieć wpływ na sporządzenie oferty (ust. 1 w związku z art. 7 ust. 1),
2. naruszenie art. 22 ust. 1 i 4 oraz art. 7 ust. 1 ustawy Pzp poprzez niepostawienie niezbędnego dla potrzeb realizacji zamówienia warunku udziału w postępowaniu w zakresie potencjału kadrowego oraz potencjału ekonomicznego w treści wynikającej z żądania i uzasadnienia określonego poniżej,
3. naruszenie prawa Odwołującego do realizacji przez Zamawiającego zobowiązania wynikającego z zawartej i ważnej umowy 02/4/2004 z 12.01.2004 polegającego na tym, że „nadzór autorski pełnić będzie jednostka projektowa opracowująca projekt budowlany i wykonawczy”, co narusza art. 76 ust. 1 ustawy z dnia 10 czerwca 1994 r. o zamówieniach publicznych, którą stosuje się w sprawach w/w umowy,
4. naruszenie ustawy Prawo budowlane i ustawy o finansach publicznych.

Zarzucając powyższe Odwołujący wnosil o nakazanie Zamawiającemu:

1. zmiany i uzupełnienia SIWZ w taki sposób, aby znalazły się w niej istotne dla potrzeb sporządzenia oferty informacje:
 - a. o tym, kto jest projektantem w rozumieniu ustawy Prawo budowlane (z imienia i nazwiska) dokumentacji projektowej dla odcinka drogi: Budowa Drogi Ekspresowej S-3 Gorzów Wielkopolski - Nowa Sól, podzadanie od Gorzowa Wielkopolskiego do Węzła Międzyrzecz Północ,

b. o braku zgody poszczególnych Projektantów na pełnienie funkcji właściwych nadzorowi autorskiemu przez osoby trzecie, jak i podania informacji o statusie współpracy pomiędzy Zamawiającym, a wykonawcami dokumentacji projektowej (Odwołującym),
c. określenia zakresu odpowiedzialności (projektowej, cywilnej, innej) wykonawcy nadzoru autorskiego z tytułu realizacji nadzoru autorskiego w przypadku gdy będzie on wykonywany przez wykonawcę niebędącego autorem dokumentacji projektowej, zważywszy na to, że przyjęcie przez Zamawiającego możliwości prowadzenia nadzoru autorskiego przez podmiot inny niż autor utworu jest sytuacją nietypową i ocena prawna odpowiedzialności wszystkich uczestników tego procesu (Projektanta, Zamawiającego, wykonawcy nadzoru autorskiego) jest niejasna, a powyższe kwestie mają bezpośredni wpływ na sporządzenie oferty (art. 29 ust. 1 i 2 ustawy Pzp).

2. zmiany warunków podmiotowych udziału w postępowaniu w taki sposób, aby:

a. uwzględnić konieczność dysponowania przez wykonawców ubiegających się o zamówienie osobami (projektantami), które projekt wykonały - lub przynajmniej kluczowymi osobami, tj. głównym projektantem oraz projektantami drogowymi i mostowymi. Zamawiający od 7 lat współpracuje z Odwołującym i osoby te są mu znane i danymi tych osób dysponuje. Wnosił zatem o to, aby wymagać od wykonawców biorących udział w postępowaniu dysponowania co najmniej następującymi kluczowymi dla realizacji przedmiotu zamówienia osobami: głównego projektanta, projektantów drogowych i mostowych oraz o wskazanie tych osób z ich imienia i nazwiska.

b. dodatkowo wnosił o postawienie warunku udziału w postępowaniu w postaci konieczności posiadania opłaconej polisy ubezpieczeniowej pokrywającej ryzyka odpowiedzialności cywilnej z tytułu wykonywanej działalności projektowej w kwocie adekwatnej do zakresu projektowania, a więc o wysokości około 3.000.000 zł.- zgodnie z art. 22 ust. 1 i 4 ustawy Pzp.

3. alternatywnie w stosunku do pkt. 2 powyżej: nakazanie zmiany SIWZ w taki sposób, aby przedmiotem zamówienia było - dowolne przeprojektowywanie projektu drogi ekspresowej S-3 Gorzów Wielkopolski - Międzyrzecz i wykonywanie nadzoru autorskiego nad wykonanymi zmianami projektowymi - po uregulowaniu wszystkich kwestii majątkowych praw autorskich do dzieła projektowego lub

4. unieważnienia postępowania na podstawie art. 93 ust. 1 pkt 7) ustawy Pzp z uwagi na nieusuwalne wady prawne wszczętego postępowania uniemożliwiające zawarcie niepodlegającej unieważnieniu umowy w sprawie zamówienia publicznego.

Odwołujący zarzucił Zamawiającemu poprzez naruszenie ww. przepisów ustawy Pzp i innych ustaw, naruszenie interesu Odwołującego w uzyskaniu przedmiotowego zamówienia zrównując pozycję Odwołującego mającego zobowiązania w stosunku do osób uprawnionych prawnie-autorsko z pozycją innych potencjalnych wykonawców, którzy takich zobowiązań nie mają.

Dodatkowo wskazał, że Odwołujący jest podmiotem ponoszącym odpowiedzialność cywilną z tytułu wykonanej dokumentacji projektowej dotyczącej ww. odcinka drogi S-3 i odpowiedzialność tę ubezpiecza, ponosząc tego koszty. Zrównanie Odwołującego z podmiotami, które nie muszą dysponować właściwym personelem, jak również z podmiotami, które nie muszą pokrywać jakichkolwiek składek ubezpieczeniowych z tytułu wykonanego projektu utrudnia lub wręcz uniemożliwia uczciwą konkurencję, a tym samym narusza interes Odwołującego w uzyskaniu zamówienia i stwarza sytuację ryzyka poniesienia szkody przez Odwołującego w wyniku powyższych naruszeń.

W zakresie zarzutu naruszenia art. 29 ust. 1 i 2 ustawy Pzp Odwołujący wskazał, że zawarł 12 stycznia 2004 roku umowę nr 02/4/2004 z Generalną Dyrekcją Dróg Krajowych i Autostrad Oddział w Zielonej Górze na wykonanie zamówienia publicznego pn. "Opracowanie dokumentacji projektowej dla budowy drogi ekspresowej S-3 na odcinku od Gorzowa Wlkp.

do „Węzła Międzyrzecz Północ1” w km od 0+(-)500 do 37+146 (załącznik nr 1), w której strony ustaliły wynagrodzenie na 14. 441. 628 zł brutto.

Zgodnie z § 3 tejże umowy wynagrodzenie powyższe miało stanowić zapłatę za wykonanie i przeniesienie projektu jak i całości autorskich praw majątkowych.

Zwrócił uwagę, że opis przedmiotu zamówienia stanowiący integralną część umowy 02/4/2004 zawierał postanowienie, zgodnie z którym „Wykonawca opracowania przenosi na Zamawiającego autorskie prawa majątkowe w całości automatycznie z chwilą wypłacenia wynagrodzenia przez Zamawiającego za opracowaną dokumentację”.

Odwołujący podniósł, że do dnia dzisiejszego strony nie rozliczyły umowy 02/4/2004, a do zafakturowania pozostało 736 693,85 zł netto. W związku z powyższym - zdaniem Odwołującego - Zamawiający nie nabył jeszcze całości majątkowych praw autorskich do dzieła.

Ponadto zaznaczył, że zgodnie z treścią § 8 umowy 02/4/2004 „Projektant (autor projektu) przenosi na Zamawiającego całość autorskich praw majątkowych oraz własność utworu, w tym również do wykonania zależnego prawa autorskiego.

Wyraża zgodę na:

dokonywanie w projekcie zmian wynikających z potrzeby zmiany rozwiązań projektowych, materiałów, ograniczenia wydatków, wprowadzenia zaleceń itd., udostępnienie projektu osobom trzecim w celu wykonania przez nie nadzoru nad wykonywaniem prac realizowanych na podstawie tego projektu”.

W ocenie Odwołującego powyższe postanowienie należy czytać łącznie z przytoczonymi wcześniej postanowieniami uzależniającymi przeniesienie w/w praw od zapłaty wynagrodzenia. Powyższa zgoda Projektanta jest zaś skuteczna - według Odwołującego - z chwilą wypłacenia wynagrodzenia przez Zamawiającego.

Odwołujący wyjaśnił, że „udostępnienie projektu osobom trzecim w celu wykonania przez nie nadzoru nad wykonaniem prac realizowanych na podstawie projektu” dotyczy nadzoru inwestorskiego nad wykonywaniem robót budowlanych na podstawie projektu, a nie nadzoru nad samym projektem czy nadzoru autorskiego.

W części dotyczącej zarzut naruszenia art. 22 ust. 1 i 4 ustawy Pzp Odwołujący wnosił o to, żeby Zamawiający sformułował jako warunek udziału w postępowaniu:

a) dysponowanie projektantami, którzy sporządzili projekt drogi ekspresowej S-3 Gorzów Wlkp. -Międzyrzecz (przynajmniej kluczowymi osobami: głównym projektantem i projektantami drogowymi i mostowymi).

b) posiadanie opłaconej polisy ubezpieczeniowej pokrywającej ryzyka odpowiedzialności cywilnej z tytułu wykonywanej działalności projektowej w kwocie adekwatnej do zakresu projektowania, a więc o wysokości około 3.000.000 zł.

Przekonywał, że opisany przez Zamawiającego sposób oceny spełniania warunków udziału w postępowaniu nie jest adekwatny do osiągnięcia celu, jakim jest wybór wykonawcy dającego rękojmię należytego wykonania przedmiotu zamówienia. Postawione warunki udziału w postępowaniu pozwalają na nieograniczony dostęp do zamówienia wykonawcom niezdolnym do jego realizacji w sposób legalny. Postawienie adekwatnych warunków w zakresie potencjału kadrowego i ekonomicznego jest - zdaniem Odwołującego - niezbędne, gdyż tylko w ten sposób Zamawiający może zapewnić, aby sprawowanie nadzoru autorskiego faktycznie było nierozzerwalnie związane z byciem twórcą utworu.

Tylko w ten sposób - według Odwołującego - można zapewnić realizację przez projektantów utworu autorskiego obowiązków na nich ciążących na podstawie art. 20 ustawy Prawo budowlane, a w szczególności jego uprawnienia do „żądania wpisem do dziennika budowy wstrzymania robót budowlanych w razie (...) wykonywania ich niezgodnie z projektem”.

W swojej argumentacji odniósł się również do stanowiska KIO wyrażonego w wyroku z 7 czerwca 2011 (KIO 1103/11), że regulacja art. 44 ust. 1 pkt 3 Prawa budowlanego „wskazuje,

przy niezmienności autora projektu, na dopuszczalność sprawowania nadzoru autorskiego także przez osobę nie będącą autorem projektu". Odwołujący podzielił wyrażone wyżej stanowisko KIO i zwrócił jednak uwagę, że powyższe nie oznacza, że projektant (autor projektu) pozbawiony zostaje prawa do m.in. „żądania wpisem do dziennika budowy wstrzymania robót budowlanych w razie (...) wykonywania ich niezgodnie z projektem". Podkreślił, że regulacja z art. 44 ust. 1 pkt 3 ustawy Prawo budowlane wskazuje na dopuszczalność sprawowania nadzoru także przez osobę nie będącą autorem projektu, lecz nie wskazuje na możliwość jako takiej zmiany projektanta ex post.

Zdaniem Odwołującego zmiana autora projektu jest możliwa wyłącznie wtedy, kiedy Zamawiający powoła nowego projektanta do wykonania zmian w utworze projektowym, a nie „nadzór autorski” do wykonywania tych zmian. Nowy projektant może wykonać nowe opracowania, za które będzie odpowiadał. W takim przypadku na gruncie prawa budowlanego nowy projektant odpowiada za projekt, a Projektant przestaje odpowiadać za projekt, który zastąpiono innym. W przypadku dokonywania zmian nowy projektant odpowiada za zmiany projektu w zakresie takim, w jakim miały one rzeczywisty wpływ na pierwotne rozwiązanie. Odwołujący podkreślił, że prawo projektanta do kontroli realizacji budowy, m.in. poprzez możliwość jej wstrzymania, wynika przede wszystkim z odpowiedzialności projektanta za projekt inżynierski, a nie tylko z troski o walory artystyczne, estetyczne czy ogólnie biorąc „twórcze”.

Twierdził, że przeprojektowywanie projektów wykonanych przez Odwołującego wymaga nie ogłoszenia postępowania na sprawowanie nadzoru autorskiego, ale ogłoszenia postępowania na projektowanie / wykonywanie opracowań zamiennych do projektu budowlanego i sprawowanie nadzoru autorskiego nad tymi zmianami - w zakresie stworzonych zmian. Przyznał, że Zamawiający ma do tego oczywiście prawo wypływające wprost z umowy po nabyciu całości majątkowych praw autorskich.

Wskazał na zakres obowiązków projektanta określonych w SIWZ i zwrócił uwagę na warunki udziału w postępowaniu określone w ogłoszeniu o zamówieniu i SIWZ w zakresie potencjału kadrowego abstrahujące-jego zdaniem - od kwestii praw projektanta.

Powołał się także na zastrzeżenie projektantów przedmiotowego odcinka drogi ekspresowej S-3 dotyczące gotowości do prowadzenia nadzoru autorskiego. Odwołujący stanął na stanowisku, iż ze względu na stopień skomplikowania projektu to zespół współtwórców powinien prowadzić nadzór autorski jak również, ze względu na odpowiedzialność kontraktową przez jednostkę projektową Projektanta (Odwołującego).

Zwrócił uwagę, że ubezpiecza odpowiedzialność cywilną swoją, swoich pracowników i podwykonawców.

Poinformował, że na dzień złożenia odwołania projektanci nie wyrazili zgody na sprawowanie nadzoru autorskiego przez osoby trzecie.

Odwołujący podniósł również, iż uwzględnienie zarzutów dotyczących naruszenia art. 7 ust. 1, art. 22 ust. 1 i 4 oraz art. 29 ust. 1 i 2 ustawy Pzp może wyrównać szansę wykonawców biorących udział w postępowaniu, a więc zapewnić by postępowanie realizowało zasady uczciwej konkurencji i równego traktowania wykonawców.

Według jego oceny nadal jednak postępowanie będzie obarczone nieusuwalnymi wadami, które powinny doprowadzić do unieważnienia wszczętego postępowania.

Podniósł, iż Zamawiający narusza art. 18 ustawy Prawo budowlane poprzez zorganizowanie procesu budowy w sposób, który nie zapewnia wykonania i odbioru robót budowlanych, w związku z tym, że projektant, który wykonał projekt może wpisem do dziennika budowy na podstawie art. 21 Prawa budowlanego żądać wstrzymania robót budowlanych w przypadku wykonywania ich niezgodnie z projektem.

Zarzucił Zamawiającemu naruszenie również art. 44 ust. 3 ustawy o finansach publicznych poprzez:

dopuszczenie nadmiernego ryzyka sytuacji, w której wydatkowanie środków publicznych jest niezasadne, w związku z doбором nieodpowiednich środków do realizacji założonych celów, ignorowanie zasady uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów poprzez dopuszczenie do sytuacji, w której działania nadzoru autorskiego mogą być podważane przez projektantów drogi ekspresowej wpisem do dziennika budowy, co może powodować konieczność dodatkowego (odpłatnego) uzyskiwania zgód projektantów; dopuszczenie nadmiernego ryzyka nieterminowej realizacji zadania inwestycyjnego budowy drogi ekspresowej S3 Gorzów Wielkopolski - Międzyrzecz w związku z niezapewnieniem prawidłowej obsługi inwestycji przez projektantów którzy ją zaprojektowali; pomijanie faktu wcześniej zaciągniętych zobowiązań wobec Odwołującego. Dodatkowo Odwołujący zauważył, że konstrukcja SIWZ dopuszcza sytuację, w której używa się projektu poszczególnych projektantów ze zmianami wprowadzonymi przez inne osoby bez wiedzy projektantów, którzy mają prawo sprzeciwić się odbiorowi robót jako niezgodnych z projektem.

Ponadto zwrócił uwagę, iż zapis wymieniony w § 8 umowy nr 02/4/2004 wymienionej powyżej w punkcie I odwołania należy również czytać łącznie z postanowieniem zawartym na str. 5 Instrukcji dla oferentów zawartej w specyfikacji istotnych warunków zamówienia na usługi projektowe, rozdział „Inne ustalenia: (...) b) Nadzór autorski pełnić będzie jednostka Projektowa opracowująca projekt budowlany i wykonawczy.”.

Odwołujący twierdził, że Projektant (Odwołujący) miał ukształtowane przekonanie przez Zamawiającego, że będzie pełnił nadzór autorski i, że w przyszłości zostaną ustalone warunki finansowe takiego świadczenia. Między innymi pod tym warunkiem Odwołujący przystąpił do postępowania, w którego konsekwencji zawarł umowę nr 02/4/2004.

Zdaniem Odwołującego obecne postępowanie o udzielenie zamówienia na sprawowanie nadzoru autorskiego stanowi naruszenie art. 76 ust. 1 ustawy o zamówieniach publicznych z 10 czerwca 1994 roku w stosunku do umowy nr 02/4/2004 na opracowanie dokumentacji projektowej (którą to ustawę, z uwagi na datę jej zawarcia, stosuje się do przedmiotowej umowy).

Wywodził, że dochodzi do zmiany postanowień umowy w taki sposób, że zmienia się treść SIWZ, na podstawie której Odwołujący złożył ofertę, a więc wprowadza się obecnie zmianę istotną z punktu widzenia treści oferty jaką Odwołujący złożył w postępowaniu na opracowanie dokumentacji projektowej. Projektant (Odwołujący) skalkulował cenę ofertową do umowy 02/4/2004 na podstawie złożonej w dotyczącym jej SIWZ deklaracji Zamawiającego.

Odwołujący podniósł, że miał prawo uznać i uznał, że część zysku pokrywającego ryzyka projektowania zrealizuje w ten sposób, że w konsekwencji zawarcia umowy 02/4/2004 jego pracownicy i jego podwykonawcy będą generować przychód na etapie nadzoru autorskiego po zakończeniu projektowania.

Wskazywał, że nie zaszły żadne okoliczności, których nie można było przewidzieć pomiędzy momentem zawarcia umowy nr 02/4/2004 a chwilą obecną, które wymuszałyby zmianę zawartej umowy. Zmiana zatem nie tylko jest sprzeczna z art. 76 ust. 1 ustawy o zamówieniach publicznych, ale również nie została wprowadzona za zgodą obu stron.

Odwołujący podniósł, że miał prawo założyć, że będzie wprowadzał „zmiany wynikające z potrzeby zmiany rozwiązań projektowych, materiałów, ograniczenia wydatków, wprowadzenia zaleceń itd.” w ramach nadzoru autorskiego i na to wyraził zgodę.

Ponadto, Projektant (Odwołujący) twierdził, że miał prawo, jako pracodawca w rozumieniu art. 12 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, zapewniać projektantów, którymi dysponował o tym, że będą oni uprawnieni do wykonywania nadzoru autorskiego nad swoim utworem.

Ostatecznie wskazał, iż:

- niemożliwe jest jednoczesne wykonywanie nadzoru autorskiego przez osoby niezwiązane z dziełem projektowym i utrzymywanie, że projekt nadal jest autorstwa projektantów, którzy go wykonali wraz ze wszystkimi tego konsekwencjami.
- naruszona została zasada uczciwej konkurencji i równego traktowania wykonawców (art. 7 ust. 1 ustawy Pzp) poprzez stworzenie sytuacji, w której Odwołujący zobowiązany do ochrony praw autorskich i ponoszący z tego tytułu dodatkowe koszty musi konkurować z podmiotami, które takich zobowiązań nie mają.
- naruszony został przepis art. 22 ust. 1 i 4 ustawy Pzp, ponieważ do realizacji zamówienia dopuszcza się wykonawców którzy nie muszą dysponować osobami zdolnymi do wykonania zamówienia ani znajdować się w odpowiedniej sytuacji ekonomicznej,
- naruszony został przepis art. 29 ust. 1 i 2 ustawy Pzp poprzez to, że SIWZ nie zawiera informacji mających wpływ na sporządzenie oferty, a wpływających z wyżej przedstawianych kwestii związanych z ustawą o prawie autorskim i prawach pokrewnych oraz ustawą Prawo budowlane.

Krajowa Izba Odwoławcza na podstawie zebranego w sprawie materiału dowodowego, a w szczególności w oparciu o treść ogłoszenia, specyfikacji istotnych warunków zamówienia, jak również na podstawie złożonych na rozprawie przez strony pism i wyjaśnień postanowiła odwołanie oddalić.

Przedmiotem rozstrzygnięcia w niniejszej sprawie była kwestia oceny czy zaskarżona treść ogłoszenia i SIWZ są zgodne z przepisami ustawy Prawo zamówień publicznych w zakresie zarzutów odwołania.

Po przeprowadzeniu postępowania odwoławczego Izba nie doszukała się w działaniach Zamawiającego naruszenia przepisów art. 7 ust. 1, art. 22 ust. 1 i 4 oraz art. 29, ustawy z dnia 29 stycznia 2004 roku - Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2010 r. Nr 113 póź. 759 z póź. zm.).

Zdaniem Izby zaskarżone ogłoszenie i SIWZ uwzględniają wszystkie wymagania i okoliczności mogące mieć wpływ na sporządzenie oferty w sposób nie mogący utrudniać uczciwej konkurencji.

W pierwszej kolejności Izba uznała, że nieokreślenie w treści ogłoszenia i SIWZ danych projektanta dokumentacji projektowej nie stanowi o braku uwzględnienia przez Zamawiającego wszystkich wymagań i wystąpieniu okoliczności mogących mieć wpływ na sporządzenie oferty. Tego rodzaju informacja, subiektywnie ze strony Odwołującego istotna, może być pozyskana przez wykonawcę na etapie sporządzania ofert (art.38 ust.1 ustawy Pzp) lub w aspekcie przepisów o dostępie do informacji publicznej. Zdaniem Izby zarówno ogłoszenie, jak i SIWZ nie stanowią nieograniczonego zbioru informacji, lecz muszą zawierać te elementy, które wynikają z przepisu art.36 ust.1 i 2 oraz art.41 ustawy Prawo zamówień publicznych. Analiza zarówno zawartości ogłoszenia, jak i SIWZ w sposób jednoznaczny wskazuje, iż regulacje te zawierają wszystkie wymagane prawem elementy.

Krajowa Izba Odwoławcza zwrócił uwagę, że w myśl § 8 ust.1 załączonej do akt sprawy umowy nr 02/4/2004 o wykonanie projektu technicznego z dnia 12.01.2004r. zawartej pomiędzy Zamawiający i Konsorcjum, projektant(autor projektu) przenosi na Zamawiającego całość autorskich praw majątkowych oraz własność utworu, w tym również do wykonania zależnego prawa autorskiego. Stosownie do § 8 ust. 2 projektant(autor projektu) wyraził zgodę na dokonywanie w projekcie zmian wynikających z potrzeby zmiany rozwiązań projektowych, materiałów, ograniczenia wydatków, wprowadzenia zaleceń itd., utrwalenia projektu w postaci cyfrowej np. na nośniku (CD-R), zwielenokrotnienia projektu poprzez odbitki ksero, udostępnienia projektu osobom trzecim w celu wykonania przez nie nadzoru nad wykonywanie prac realizowanych na podstawie projektu.

Zdaniem Izby w ramach powyższego zobowiązania do udostępnienia projektu osobom trzecim w celu wykonywania przez nie nadzoru mieści się nadzór autorski, a nie nadzór nad wykonywaniem robót, bowiem ten wynika z samej ustawy.

Nadto bezspornym jest w rozpoznawanej sprawie, że Zamawiający dokonał zapłaty prawie całego wynagrodzenia z powyższego tytułu to jest kwoty 13.704.934,15 zł i dokonał odbiorów większości poszczególnych części dokumentacji projektowej.

Dokonanie zapłaty powyższej kwoty potwierdza - w ocenie Izby - uprawnienie Zamawiającego do wykonywania prawa udostępnienia projektu nowemu projektantowi do celów nadzoru autorskiego. Wniosek ten potwierdza również treść SIWZ z poprzednio prowadzonego postępowania o udzielenie zamówienia publicznego, z której wynika, że wykonawca opracowania przenosi na Zamawiającego autorskie prawa majątkowe w całości automatycznie z chwilą wypłacenia wynagrodzenia przez Zamawiającego za opracowaną dokumentację. Przy czym w dalszej części tego dokumentu postanowiono, że w związku z powyższym Zamawiający może wykorzystywać przedmiotowy projekt w całości lub w dowolnych częściach w trakcie realizacji oraz statutowej działalności zarządcy drogi.

Na marginesie zaznaczyła, iż Izba nie jest organem ustawowo powołanym do rozstrzygania sporów cywilnoprawnych wynikłych na tle wykonywania umów; podmiotem właściwym w tej materii są sądy powszechne.

Zdaniem Krajowej Izby Odwoławczej nie są również trafne wywody Odwołującego dotyczące uprawnień projektanta na gruncie art.21 ustawy Prawo budowlane. Autorzy komentarza do tej ustawy(wyd.: C.H. Beck, wyd.2009r.) stoją na stanowisku, że „uprawnienia przewidziane w art.21 ustawy Prawo budowlane przysługują projektantowi niezależnie od tego, czy został on zobowiązany do pełnienia nadzoru autorskiego. Jeżeli natomiast obok projektanta w rozumieniu art.17 pkt 3 Prawa budowlanego, który nie sprawuje nadzoru autorskiego, funkcjonuje projektant sprawujący nadzór nad zgodnością realizacji budowy z projektem(czyli „nadzór prac”), to należy przyjąć, iż uprawnienia te przysługują także temu projektantowi.

Zatem wszelkie rozważania Odwołującego na temat ograniczeń uprawnień projektanta są zdaniem Izby bezprzedmiotowe.

Z powyższych powodów wniosek o nakazanie umieszczenia informacji o braku zgody poszczególnych projektantów na pełnienie funkcji nadzoru autorskiego i informacji o statusie współpracy nie zasługuje na uwzględnienie. Nie jest również zasadne obligatoryjne uwzględnienie w warunkach podmiotowych konieczności dysponowania osobami, które przygotowały dokumentację projektową, bowiem zachowanie Zamawiającego z góry ograniczałoby krąg potencjalnych wykonawców do Odwołującego, co pozostawałoby w kolizji z przepisem art.7 i art.29 ust.2 ustawy Pzp.

KIO uznała też, iż opisany przez Zamawiającego sposób dokonywania oceny spełniania warunków podmiotowych pozostaje w związku z przedmiotem zamówienia i jest do niego proporcjonalny.

Uregulowania dotyczące warunków podmiotowych związanych z potencjałem kadrowym zostały szczegółowo zawarte w rozdziale III.2.3) ogłoszenia i w rozdziale 1 pkt 7 ppkt 3 lit.b SIWZ.

Wymagania opisane w powyższych postanowieniach precyzyjnie określają ilości osób, którymi będzie dysponował wykonawca wraz zakresem wymagań posiadanych uprawnień projektowych tych osób w danej branży budowlanej.

Również wniosek o ustanowienie w ogłoszeniu i SIWZ warunku posiadania polisy ubezpieczeniowej pokrywającej ryzyko odpowiedzialności cywilnej z tytułu wykonywanej działalności projektowej nie jest uzasadniony, bowiem nie jest korzystny dla uczestników przetargu i z całą pewnością ograniczałby krąg potencjalnych wykonawców do firm o mocnej

pozycji finansowej, eliminując tych mniej zasobnych finansowo, lecz dysponujących dostatecznym potencjałem intelektualnym.

Nie znalazł uznania KIO także wnioski Odwołującego o określenie zakresu odpowiedzialności wykonawcy nadzoru autorskiego, bowiem kwestie te zostały uregulowane w § 6, § 7, § 8 projektu umowy załączonego do SIWZ. Relacje zaś pomiędzy wykonawcą, a osobami trzecimi nie są związane węzłem obligacyjnym pomiędzy wykonawcą a Zamawiającym.

Ostatecznie wobec wycofania na rozprawie wniosku o unieważnienie postępowania na podstawie art.93 ust.1 pkt 7 ustawy Pzp oraz zarzutu naruszenia art.76 ustawy o zamówieniach publicznych KIO nie dokonała rozstrzygnięcia w tym zakresie.

Nie podlegały także rozpoznaniu przez KIO zarzuty naruszenia przez Zamawiającego przepisów Prawa budowlanego i ustawy o finansach publicznych jako wykraczające poza dyspozycje przepisu art.180 ust.1 ustawy Pzp.

W tym stanie rzeczy Izba na podstawie art. 192 ust. 1 ustawy Pzp postanowiła oddalić odwołanie.

O kosztach postępowania odwoławczego orzeczono na podstawie art. 192 ust. 9 i 10 ustawy Prawo zamówień publicznych, stosownie do wyniku postępowania, z uwzględnieniem przepisów rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 15 marca 2010 r. w sprawie wysokości i sposobu pobierania wpisu od odwołania oraz rodzajów kosztów w postępowaniu odwoławczym i sposobu ich rozliczania (Dz. U. Nr 41, póź. 238).

Skargę na powyższy wyrok wnieśli wykonawcy wspólnie ubiegający się o udzielenie zamówienia publicznego: DHV POLSKA spółka z o.o z/s w Warszawie i Biuro Projektów Budownictwa Komunalnego S.A z/s w Gdańsku, zaskarżając wyrok w części dotyczącej ustalenia, że:

- a. brak w warunkach udziału w postępowaniu wymogu dysponowania lub możliwości dysponowania na zasadzie art. 26 ust. 2b ustawy Pzp osobami (projektantami), które są autorami projektu drogi ekspresowej S-3 Gorzów Wielkopolski - Nowa Sól, Podzadanie od Gorzowa Wielkopolskiego do Węzła „Międzyrzecz Północ” w km od 0+(-)500 do 37+146 - lub przynajmniej kluczowymi osobami tj. głównym projektantem oraz projektantami drogowymi i mostowymi nie stanowi naruszenia art. 22 ust. 1 i 4 oraz art. 7 ust. 1 ustawy Pzp;
- b. brak możliwości stwierdzenia, czy przedmiotem zamówienia jest nadzór autorski w rozumieniu ustawy Prawo budowlane oraz inne obowiązki projektanta określone w art. 20 ust.1 tej ustawy, czy może dowolne przeprojektowanie projektu drogi ekspresowej S-3 Gorzów Wielkopolski - Międzyrzecz i wykonywanie nadzoru autorskiego nad wykonywanymi zmianami projektowymi - po uregulowaniu wszystkich majątkowych praw autorskich do dzieła projektowego nie stanowi naruszenia art. 29 ust. 1 i ust. 2 ustawy Pzp;
- c. brak w treści SIWZ takich informacji jak:
 - kto jest projektantem dokumentacji projektowej dla odcinka drogi ekspresowej S-3 Gorzów Wielkopolski - Nowa Sól, Podzadanie od Gorzowa Wielkopolskiego do Węzła „Międzyrzecz Północ” w km od 0+(-)500 do 37+146;
 - określenie zakresu odpowiedzialności (projektowej, cywilnej, innej) wykonawcy w przypadku, gdy będzie on wykonywał zamówienie bez udziału autorów projektu i bez udziału wykonawcy, który uzyskał zamówienie na wykonanie tego projektu, nie stanowi naruszenia art. 29 ust. 1 i ust. 2 ustawy Pzp.

Zdaniem Skarżącego Krajowa Izba Odwoławcza wydała zaskarżony wyrok z naruszeniem obowiązujących przepisów prawa procesowego oraz materialnego, a w szczególności:

1. naruszono art. 22 ust. 1 i 4 oraz art. 7 ustawy Pzp poprzez ustalenie, iż opisany przez Zamawiającego w treści ogłoszenia o zamówieniu oraz SIWZ sposób dokonywania oceny spełniania warunków udziału w postępowaniu w zakresie potencjału kadrowego pozostaje w związku z przedmiotem zamówienia;

2. naruszono art. 29 ust. 1 oraz ust. 2 ustawy Pzp poprzez ustalenie, iż:

- Zamawiający opisał przedmiot zamówienia w sposób jednoznaczny i wyczerpujący, uwzględniając wszystkie wymagania i okoliczności mogące mieć wpływ na sporządzenie oferty oraz

- poprzez ustalenie, że taki opis przedmiotu zamówienia nie może utrudniać uczciwej konkurencji.

W związku z powyższym, Skarżący wniósł o:

1. uznanie skargi za zasadną;

2. zmianę orzeczenia Krajowej Izby Odwoławczej poprzez nakazanie Zamawiającemu:

a.) dokonania zmiany warunków udziału w postępowaniu poprzez sformułowanie-wymogu dysonowania lub możliwości dysponowania na zasadzie art. 26 ust. 2b ustawy Pzp przez wykonawców osobami (projektantami), które będą uczestniczyć w wykonywaniu zamówienia, a które są autorami projektu wymienionej wyżej drogi ekspresowej - lub przynajmniej kluczowymi osobami tj. głównym projektantem oraz projektantami drogowymi i mostowymi;

alternatywnie (w przypadku nieuwzględnienia ww. żądania);

b.) dokonania zmiany SIWZ w taki sposób, aby przedmiotem zamówienia było -dowolne przeprojektowanie projektu drogi ekspresowej S-3 Gorzów Wielkopolski - Międzyrzecz i wykonywanie nadzoru autorskiego nad wykonywanymi zmianami projektowymi - po uregulowaniu wszystkich majątkowych praw autorskich do dzieła projektowego;

c.) dokonania zmiany SIWZ poprzez:

- określenie kto jest projektantem dokumentacji projektowej dla odcinka drogi ekspresowej S-3 Gorzów Wielkopolski - Nowa Sól, Podzadanie od Gorzowa Wielkopolskiego do Węzła „Międzyrzecz Północ” w km od 0+(-)500 do 37+146 oraz

- określenie zakresu odpowiedzialności (projektowej, cywilnej, innej) wykonawcy w przypadku, gdy będzie on wykonywał zamówienie bez udziału autorów projektu i bez udziału wykonawcy, który uzyskał zamówienie na wykonanie tego projektu.

3. zasądzenie na rzecz Skarżącego kosztów postępowania przed Krajową Izbą Odwoławczą oraz Sądem Okręgowym tj.:

a.) kwoty 15.000,- zł (słownie: piętnaście tysięcy złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania przed Krajową Izbą Odwoławczą;

b.) kwoty 3.600,00- zł (słownie: trzy tysiące sześćset sześćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego przed Krajową Izbą Odwoławczą;

c.) kosztów postępowania przed Sądem Okręgowym, według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu Skarżący stwierdził, że ustalenia Izby skutkujące oddaleniem odwołania dokonane zostały z rażącym naruszeniem prawa materialnego. Izba błędnie ustaliła, że na podstawie §8 ust. 2 umowy z dnia 12.01.2004 r. nr 02.4/2004 na wykonanie projektu ww. zadania inwestycyjnego Zamawiający zakupił od wykonawcy tego zamówienia prawa autorskie do powierzenia osobom trzecim sprawowania nadzoru autorskiego.

W treści złożonego odwołania oraz treści pisma procesowego z dnia 17.08.2011 r. złożonego na rozprawie Skarżący szczegółowo wykazywał, iż wymóg sprawowania nadzoru autorskiego przez autorów projektu wynika wprost z przepisów ustawy Prawo budowlane, a obowiązki projektanta o których mowa w art. 20 ust. 1 ustawy Prawo budowlane mogą być wykonywane wyłącznie przez autora projektu, a nie jakiegokolwiek projektanta. Skarżący podnosił, iż brak możliwości przyjęcia, że w ramach przekazania praw autorskich majątkowych mieści się upoważnienie do sprawowania nadzoru autorskiego wynika z okoliczności, w której sprawowanie nadzoru autorskiego jest przedmiotem ochrony praw autorskich osobistych twórcy projektu, które w przeciwieństwie do praw autorskich majątkowych są nieograniczone w czasie i nie podlegają zrzeczeniu się przez twórcę. Skarżący wskazywał, iż nadzór

sprawowany przez osoby nie będące autorami projektu nie jest nadzorem autorskim, a jedynie nadzorem nad wykonywanymi robotami budowlanymi. Uzasadniając swoją argumentację Skarżący powołał się m.in. na komentarz do ustawy Prawo budowlane pod red. prof. zw. dr hab. Zygmunta Niewiadowskiego, wyd. C.H. Beck, 2009, w zakresie art. 20 tej ustawy, gdzie stwierdzono: „Inwestor może również powierzyć nadzór innemu projektantowi, nawet bez wiedzy i zgody autora, jednakże nadzór taki jest wówczas nadzorem nad wykonywanymi robotami budowlanymi, niemającym charakteru nadzoru autorskiego (por. W. Goliński, Nadzór autorski projektanta, Rzeczpospolita 1999, Nr 2, s. 9).” W dalszej części Skarżący przytoczył obszernie dotąd prezentowane stanowisko w Odwołaniu.

Skarżący podkreślił, iż, jak wynika z uzasadnienia orzeczenia, Izba w ogóle nie odniosła się do istotnej w sprawie kwestii, iż stosownie do warunków postępowania, na podstawie, których zawarta została umowa umowy z dnia 12.01.2004 r. nr 02.4/2004 Zamawiający sam wskazywał, iż: „nadzór autorski pełnić będzie jednostka projektowa opracowująca projekt budowlany i wykonawczy”, co samo z siebie (niezależnie od braku możliwości przyjęcia, iż nadzór autorski jako przedmiot prawa autorskiego osobistego może być przeniesiony na inny podmiot) wyklucza przyjęcie, iż wolą stron umowy z dnia 12.01.2004 r. nr 02.4/2004 było przekazanie Zamawiającemu prawa do sprawowania nadzoru autorskiego oraz wykonywania innych określonych w art. 20 ust. 1 ustawy Prawo budowlane obowiązków projektanta.

Dowód: Instrukcja dla wykonawców obowiązująca w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego na wykonanie projektu drogi ekspresowej S-3 Gorzów Wielkopolski -Nowa Sól, Podzadanie od Gorzowa Wielkopolskiego do Węzła „Międzyrzecz Północ” w km od 0+(-)500 do 37+146 (w aktach sprawy jako załącznik do SIWZ)

W świetle podniesionych powyżej okoliczności należy również stwierdzić, iż Izba błędnie ustaliła, iż w ramach zobowiązania do udostępniania projektu osobom trzecim w celu wykonywania przez nie nadzoru (§8 ust. 2 umowy z dnia 12.01.2004 r. nr 02.4/2004) mieści się nadzór autorski, a nie nadzór nad wykonywaniem robót, bowiem ten wynika z samej ustawy. W szczególności wskazać należy, iż użyte w §8 ust. 2 ww. umowy sformułowanie dotyczące upoważnienia Zamawiającego do „wykonywania zależnego prawa autorskiego” odnosi się, jak wprost wynika z umowy do autorskich praw majątkowych. Poprzez ww. zapis umowy wykonawca przenosi na Zamawiającego autorskie prawa majątkowe do majątkowej eksploatacji opracowań projektowych stanowiących zmiany projektowe do pierwotnego dzieła, w żadnym natomiast razie nie upoważnia Zamawiającego, do wykonywania nadzoru autorskiego oraz innych obowiązków projektanta określonych w art. 20 ust. 1 ustawy Prawo budowlane lub do powierzenia tych usług stronie trzeciej.

W trakcie rozprawy przed Krajową Izbą Odwoławczą kluczowym argumentem Zamawiającego na okoliczność, iż nadzór autorski oraz pozostałe obowiązki projektanta wynikające z art. 20 ust. 1 ustawy Prawo budowlane nie muszą być wykonywane przez autorów projektu było powołanie się na przepis art. 44 ust. 1 pkt 3 ustawy Prawo budowlane, zgodnie z którym inwestor zobowiązany jest bezzwłocznie poinformować właściwy organ o zmianie projektanta sprawującego nadzór autorski.

Skarżący podniósł, iż przepis art. 44 ust. 1 pkt 3 ustawy Prawo budowlane dotyczy wyjątkowego przypadku, w którym następuje zmiana osoby sprawującej nadzór autorski, a w szczególności może być zastosowany dopiero po rozpoczęciu robót (analogicznie jak zmiana kierownika budowy). Do zmiany w tym zakresie konieczna jest zgoda autora projektu, której przedmiotem jest upoważnienie do wykonywania prawa autorskiego, ale nie jego przeniesienie. Skarżący podniósł, iż jako wykonawca, któremu w oparciu o umowę z dnia 12.01.2004 r. nr 02.4/2004 udzielono zamówienia na wykonanie przedmiotowego projektu i, który wykonał to zamówienie przy udziale autorów ww. projektu dokonał sprawdzenia, czy może któryś z tych projektantów, ze względu na szczególną okoliczność, upoważnił innego projektanta do sprawowania w ich imieniu obowiązków projektanta o których mowa w art. 20

ust. 1 ustawy Pzp. Do odwołania załączono oświadczenia projektantów z których wynika, iż nikogo nie upoważniały one do sprawowania w ich imieniu nadzoru autorskiego nad projektem.

Skarżący wskazał, iż przedstawiona w niniejszej skardze argumentacja dotycząca tego kto może sprawować nadzór autorski oraz pozostałe obowiązki projektanta znajduje potwierdzenie w aktualnym stanowisku prezentowanym przez Urząd Zamówień Publicznych. W informatorze Urzędu Zamówień Publicznych nr 8/2011 (w załączeniu) wskazano: „Należy nadmienić, iż pomimo istnienia regulacji pozwalającej na zmianę osoby sprawującej nadzór autorski, stanowiącej wyjątek od generalnej zasady, iż nadzór autorski może być sprawowany jedynie przez projektanta, czyli twórcę utworu co ma potwierdzenie w regulacjach zawartych w art. 16 ust. 5 prawa autorskiego stanowiącym, że jeżeli ustawa nie stanowi inaczej, autorskie prawa osobiste chronią nieograniczoną w czasie i nie podlegającą zrzeczeniu się lub zbyciu więź twórcy z utworem, a w szczególności prawo do nadzoru nad sposobem korzystania z utworu, autorskich praw osobistych nie można zbyć, wygasają one dopiero wraz ze śmiercią autora utworu. Tym samym twórca dokumentacji projektowej nie może praw osobistych, tak jak autorskich praw majątkowych przenieść na Zamawiającego. Co do zasady więc tylko twórca dokumentacji projektowej, posiadający autorskie prawa osobiste do utworu uprawniony jest do świadczenia usługi pełnienia nadzoru autorskiego”

W treści odwołania oraz w piśmie procesowym z dnia 17.08.2011 r. Skarżący wskazywał, iż dla wypełnienia dyspozycji art. 29 ust. 1 i ust. 2 ustawy Pzp, z uwagi na okoliczności opisane powyżej w pkt II.2, konieczne jest jednoznaczne ustalenie w warunkach postępowania, czy przedmiotem zamówienia faktycznie jest nadzór autorski w rozumieniu ustawy Prawo budowlane oraz wykonywanie innych obowiązków projektanta określonych w art. 20 ust. 1 ustawy Prawo budowlane, czy może dowolne przeprojektowanie drogi ekspresowej S-3 Gorzów Wielkopolski - Międzyrzecz i wykonywanie nadzoru autorskiego nad wykonanymi zmianami projektowymi, a nie nad projektem budowy drogi ekspresowej S-3 Gorzów Wielkopolski - Nowa Sól, podzadanie: od Gorzowa Wielkopolskiego do Węzła Międzyrzecz północ w km od O +(-)500 do 37+146.

Jak wynika z żądań Skarżącego zawartych w treści odwołania udzielenie odpowiedzi na postawione powyżej pytanie wymagało:

- wprowadzenia w treści ogłoszenia o zamówieniu oraz SIWZ zmiany warunków udziału w postępowaniu poprzez sformułowanie wymogu dysponowania lub możliwości dysponowania na zasadzie art. 26 ust. 2b ustawy Pzp przez wykonawców osobami (projektantami), które będą uczestniczyć w wykonywaniu zamówienia, a które są autorami projektu drogi ekspresowej opisanej wyżej - lub przynajmniej kluczowymi osobami tj. głównym projektantem oraz projektantami drogowymi i mostowymi; alternatywnie (w przypadku nieuwzględnienia ww. żądania)

- dokonania zmiany SIWZ w taki sposób, aby przedmiotem zamówienia było -dowolne przeprojektowanie projektu drogi ekspresowej S-3 Gorzów Wielkopolski - Międzyrzecz i wykonywanie nadzoru autorskiego nad wykonywanymi zmianami projektowymi - po uregulowaniu wszystkich majątkowych praw autorskich do dzieła projektowego.

Niezależnie od powyższego, bez względu na ustalenie, czy przedmiotem zamówienia jest sprawowanie nadzoru autorskiego w rozumieniu ustawy Prawo budowlane oraz inne obowiązki projektanta określone w art. 20 ust. 1 tej ustawy, czy może dowolne przeprojektowanie projektu drogi ekspresowej S-3 Gorzów Wielkopolski - Międzyrzecz i wykonywanie nadzoru autorskiego nad wykonywanymi zmianami projektowymi Skarżący wnosił o dokonanie zmiany SIWZ w taki sposób, aby znalazły się w niej kluczowe dla realizacji zamówienia informacje takie jak:

- kto jest projektantem dokumentacji projektowej dla odcinka drogi ekspresowej S-3 Gorzów Wielkopolski - Nowa Sól, Podzadanie od Gorzowa Wielkopolskiego do Węzła „Międzyrzecz Północ” w km od 0+(-)500 do 37+146;
- określenie zakresu odpowiedzialności (projektowej, cywilnej, innej) wykonawcy w przypadku, gdy będzie on wykonywał zamówienie bez udziału autorów projektu i bez udziału wykonawcy, który uzyskał zamówienie na wykonanie tego projektu.

Zawarcie w SIWZ ww. informacji jest kluczowe dla Skarżącego z uwagi na okoliczność, w której niezależnie od ustalenia co faktycznie jest przedmiotem zamówienia jego realizacja i tak wymagać będzie kontaktów z projektantami, autorami projektów w tym m.in. uzyskiwania ich akceptacji wprowadzania zmian do projektu.

Ustalenie przez Izbę w zaskarżonym orzeczeniu, iż żadne z ww. żądań nie zasługuje na uwzględnienie, gdyż nie jest prawdą jakoby nadzór autorski w rozumieniu ustawy Prawo budowlane oraz pozostałe obowiązki projektanta określone w art. 20 ust. 1 tej ustawy musiałby być wykonywane przez autorów projektu stanowi rażące naruszenie prawa oraz naruszenie interesu Skarżącego w uzyskaniu zamówienia.

Skarżący podkreślił, iż dla zapewnienia w toku postępowania uczciwej konkurencji konieczne jest opisanie przedmiotu zamówienia w sposób jednoznaczny i wyczerpujący przy uwzględnieniu wszystkich okoliczności mogących mieć wpływ na sporządzenie oferty. Skarżący jako wykonawca od lat zajmujący się świadczeniem usług będących przedmiotem zamówienia jest przekonany, że przedmiot zamówienia opisany przez Zamawiającego nie może być zrealizowany bez udziału twórców projektu, a w tych okolicznościach warunki realizacji przedmiotowego zamówienia, z których wynika brak takiej konieczności pozostają w sprzeczności z obowiązującymi przepisami prawa, które określają uwarunkowania realizacji tego zamówienia.

W oparciu o treść ogłoszenia o zamówieniu oraz SIWZ Skarżący nie wie w jaki sposób przygotować ofertę, aby była ona konkurencyjna. Nie wie bowiem, co jest przedmiotem zamówienia, czy ma kalkulować koszty autorów projektu, czy może ma kalkulować koszty jakichkolwiek projektantów.

W odpowiedzi na skargę Zamawiający wniósł o jej oddalenie jako bezzasadnej i o zasądzenie od Skarżącego na swoją rzecz należnych kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

Pismem z 15 listopada 2011 r. do niniejszego postępowania na podstawie art. 198b ust. 4 ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. - Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2010 r. Nr 113, późn. zm.) przystąpił Prezes Urzędu Zamówień Publicznych, wnosząc na podstawie art. 61 § 1 w zw. z art. 198b ust. 4 ustawy - Prawo zamówień publicznych o oddalenie skargi.

W ocenie Prezesa Urzędu, podniesione przez Skarżącego zarzuty nie są zasadne. Wbrew twierdzeniom Skarżącego, wskazywany przez niego jako podstawa prawna zarzutu przepis art. 22 ust. 1 nie obliguje Zamawiającego do uszczegółowienia wszystkich warunków udziału w postępowaniu (tj. dokonywania opisu sposobu dokonywania oceny spełniania tych warunków), lecz jedynie tych, w zakresie których zamierza on zweryfikować wykonawców w toku postępowania o udzielenie zamówienia publicznego. To do Zamawiającego należy decyzja, które warunki zostaną opisane i sprawdzone w postępowaniu, gdyż to Zamawiający jest podmiotem odpowiedzialnym za prowadzenie procedury i to w jego interesie leży zapewnienie, aby wykonawca, którego oferta zostanie wybrana w postępowaniu, był zdolny do wykonania zamówienia.

Przy konstruowaniu szczegółowych warunków udziału w postępowaniu (opisu sposobu dokonywania oceny spełniania tych warunków) Zamawiający jest jedynie ograniczony treścią przepisu art. 22 ust. 4 ustawy - Prawo zamówień publicznych, zgodnie z którym takie uszczegółowienie (opis) musi być związane z przedmiotem zamówienia oraz proporcjonalne

do niego. Powyższe oznacza, że Zamawiający nie może opisywać sposobu dokonywania oceny spełniania warunków udziału w postępowaniu w oderwaniu od przedmiotu zamówienia, (np. poprzez wskazywanie wymogu posiadania doświadczenia albo wiedzy z zakresu zupełnie innej działalności niż przedmiot zamówienia). Natomiast wymóg zachowania proporcjonalności opisu wobec przedmiotu zamówienia oznacza zakaz formułowania przez Zamawiającego warunków zbytnio wygórowanych, nadmiernie rygorystycznych w stosunku do przedmiotu zamówienia i daleko wykraczających poza poziom zapewniający możliwość właściwej realizacji zamówienia przez wykonawców (np. poprzez wymaganie doświadczenia w zakresie realizacji zamówień o znacznie wyższej wartości niż wartość zamówienia udzielanego lub wymagania od wykonawców posiadania środków finansowych, zdolności kredytowej lub ubezpieczenia odpowiedzialności cywilnej o wartości znacznie wyższej niż wymagana do wykonania zamówienia).

Tym samym, przepisy ustawy - Prawo zamówień publicznych wyznaczają jedynie maksymalny dopuszczalny poziom wymagań w zakresie oceny warunków udziału w postępowaniu, pozostawiając Zamawiającemu swobodę co do ustalenia takich warunków na poziomie niższym - żaden z przepisów nie wyznacza natomiast poziomu minimalnego dla takich wymagań. W konsekwencji, kwestionowanie przez wykonawców opisu sposobu dokonywania oceny spełniania warunków udziału w postępowaniu jest dopuszczalne jedynie w takim zakresie, w jakim opis ten określa wobec wykonawców wymagania nadmierne w stosunku do przedmiotu zamówienia lub nie mające z nim związku. Nie jest natomiast możliwe domaganie się przez wykonawców sformułowania warunków bardziej rygorystycznych i w większym stopniu ograniczających konkurencję - brak jest bowiem podstaw prawny w tym zakresie.

Należy ponadto zauważyć, że wobec sformułowania przez Skarżącego zarzutów skargi dotyczących zbyt łagodnego uszczegółowienia warunków udziału w postępowaniu oraz domagania się wprowadzenia zapisów bardziej rygorystycznych, ograniczających krąg wykonawców zdolnych do realizacji zamówienia, brak jest możliwości skutecznego wniesienia przez skarżącego środka ochrony prawnej. Stosownie bowiem do art. 179 ust. 1 ustawy - Prawo zamówień publicznych, środki ochrony prawnej (w tym odwołanie oraz skarga na orzeczenie Krajowej Izby Odwoławczej) przysługują wyłącznie podmiotom, które mają lub miały interes w uzyskaniu danego zamówienia oraz poniosły lub mogą ponieść szkodę w wyniku naruszenia przez zamawiającego przepisów ustawy. Oznacza to, że możliwość kwestionowania czynności Zamawiającego w drodze wniesienia środka ochrony prawnej istnieje jedynie wówczas, gdy czynność Zamawiającego naruszająca prawo bezpośrednio powoduje po stronie danego wykonawcy uszczerbek w ramach prowadzonego postępowania - ograniczając po jego stronie możliwość uzyskania zamówienia będącego przedmiotem prowadzonego postępowania. Natomiast kwestionowana przez Skarżącego w niniejszej sprawie czynność Zamawiającego nie powoduje nawet potencjalnej możliwości powstania żadnego uszczerbku majątkowego po stronie Skarżącego - w żaden sposób nie ogranicza bowiem jego możliwości złożenia konkurencyjnej oferty i uzyskania przedmiotowego zamówienia oraz nie generuje żadnych nadmiernych kosztów po jego stronie. Skarżący będzie bowiem miał możliwość złożenia w przedmiotowym postępowaniu prawidłowej oferty niezależnie od tego, czy żądane przez niego zapisy zastałyby wprowadzone do SIWZ, czy też pozostałyby ona bez zmian. Powyższe uzasadnia oddalenie Skargi z uwagi na brak istnienia przesłanki wskazanej w art. 179 ust. 1 ustawy - Prawo zamówień publicznych (brak interesu Skarżącego).

W ocenie Prezesa Urzędu nie jest zasadny również zarzut dotyczący nieprawidłowości w opisie przedmiotu zamówienia polegającej na nieprawidłowym określeniu tego zamówienia jako nadzoru autorskiego, podczas gdy - zdaniem Skarżącego - Zamawiający powinien określić przedmiot zamówienia jako dowolne przeprojektowanie oraz sprawowanie nadzoru

autorskiego nad wprowadzonymi zmianami w projekcie. Skarżący - żądając takiej zmiany w opisie przedmiotu zamówienia - podejmuje próbę ingerencji w sferę wyłącznej kompetencji Zamawiającego do określenia przedmiotu udzielanego zamówienia zgodnie z jego potrzebami. Ingerencja taka nie jest dopuszczalna, albowiem żaden inny podmiot poza Zamawiającym nie ma prawa do decydowania, jaka konkretnie usługa w najwyższym stopniu odpowiada potrzebom tegoż zamawiającego.

Przepisy ustawy - Prawo zamówień publicznych dopuszczają ingerencję w dokonany przez zamawiającego opis przedmiotu zamówienia jedynie w takim zakresie, w jakim opis ten utrudnia uczciwą konkurencję (art. 29 ust. 2 ustawy - Prawo zamówień publicznych), jest dokonany w sposób niejednoznaczny i niewyczerpujący, utrudniając wykonawcom zorientowanie się, jakie konkretnie dostawy, roboty budowlane lub usługi są w postępowaniu zamawiane i w konsekwencji utrudniając sporządzenie zgodnej z tym opisem oferty (art. 29 ust. 1 ustawy - Prawo zamówień publicznych), albo wskazuje on na znaki towarowe, patenty lub pochodzenie przedmiotu zamówienia (art. 29 ust. 3 ustawy - Prawo zamówień publicznych).

Wobec faktu, iż w przedmiotowym postępowaniu żadna z tych okoliczności nie miała miejsca, zarzuty Skarżącego dotyczące nieprawidłowości opisu przedmiotu zamówienia nie mogą być uwzględnione.

Kwestionując dokonane przez Zamawiającego zapisy specyfikacji istotnych warunków zamówienia dotyczące opisu sposobu dokonywania oceny spełniania warunków udziału w postępowaniu oraz opisu przedmiotu zamówienia Skarżący żąda dokonania w tym zakresie zmian de facto pozbawiających Zamawiającego możliwości udzielenia przedmiotowego zamówienia w trybie konkurencyjnym. Wskazanie bowiem -zgodnie z żądaniem Skarżącego - w opisie sposobu dokonywania oceny spełniania warunków udziału w postępowaniu wymagania, aby wykonawcy dysponowali osobami będącymi autorami projektu (posiadającymi w stosunku do niego osobiste prawa autorskie), w praktyce uniemożliwia udzielenie przedmiotowego zamówienia jakimkolwiek innemu wykonawcy niż Skarżący (lub ewentualnie pozostającemu we współpracy ze Skarżącym). Oczywistym bowiem jest, że obecnie tylko Skarżący dysponuje osobami posiadającymi takie uprawnienia. W praktyce zatem, wprowadzenie w przedmiotowym postępowaniu do specyfikacji istotnych warunków zamówienia zapisu żadanego przez Skarżącego w części III pkt 2 lit. a petitum skargi powodowałoby całkowitą niecelowość prowadzenia tego postępowania w konkurencyjnym trybie przetargowym - w którym co do zasady istnieje możliwość ubiegania się o udzielenie zamówienia przez wielu wykonawców.

Uwzględnienie natomiast drugiej z postulowanych przez Skarżącego zmian specyfikacji istotnych warunków zamówienia, tj. zmiany w zakresie opisu przedmiotu zamówienia (część III pkt 2 lit. b petitum skargi) prowadziłoby do bardzo istotnej zmiany usługi zamawianej przez Zamawiającego - zamiast usługi sprawowania nadzoru nad realizacją robót budowlanych zgodnie z projektem. Zamawiający miałby zamówić usługę dokonania zmian w projekcie (wraz z usługą sprawowania nadzoru autorskiego w zakresie takich zmian).

W praktyce zatem Skarżący kwestionuje prawidłowość zapisów specyfikacji istotnych warunków zamówienia celem ochrony przysługujących mu -jego zdaniem - praw autorskich poprzez zapewnienie, że przedmiotowe zamówienie zostanie udzielone wyłącznie Skarżącemu. Tymczasem, przepisy ustawy - Prawo zamówień publicznych nie przewidują rozwiązań pozwalających wykonawcom na kwestionowanie dopuszczalności udzielania określonych zamówień publicznych bądź domagania się wprowadzenia zapisów drastycznie ograniczających konkurencję w postępowaniu. Powodem takiego stanu rzeczy jest fakt, iż ochrona praw autorskich nie mieści się w katalogu celów, jakim służą przepisy ustawy - Prawo zamówień publicznych. Ochrona taka winna być dochodzona w trybach

przewidzianych innymi przepisami - w szczególności przepisami ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

Sąd Okręgowy zważył co następuje;

Skarga nie zasługiwała na uwzględnienie.

W stanie faktycznym sprawy istota sporu sprowadza się do oceny umowy nr 02/4/2004 z 12 stycznia 2004r. zawartej między Zamawiającym i Odwołującym, w kontekście przeniesienia praw do wykonywania nadzoru autorskiego nad projektem drogi ekspresowej S-3 na odcinku od Gorzowa Wlkp., do „Węzła Międzyrzecz Północ”.

Na podstawie powyższej umowy Zamawiający zlecił Odwołującemu – Konsorcjum firm DHV Polska spółce z o.o [Lider Konsorcjum} oraz Biuro Projektów Budownictwa Komunikacyjnego Spółce Akcyjnej, określanemu w umowie Projektantem wykonanie projektu technicznego: „opracowanie dokumentacji projektowej dla budowy drogi ekspresowej S-3 na odcinku od Gorzowa Wlkp. do „Węzła Międzyrzecz Północ” za wynagrodzeniem 14.441.628zł. W § 3 umowy strony ustaliły, iż wynagrodzenie powyższe stanowi zapłatę za wykonanie i przeniesienie projektu autorskiego jak i całości autorskich praw majątkowych.

W § 8 umowy Projektant[autor projektu] oświadczył, że przenosi na Zamawiającego całość autorskich praw majątkowych oraz własność utworu, w tym również do wykonania zależnego prawa autorskiego.

Nadto wyraził zgodę na :

- dokonywanie w projekcie zmian wynikających z potrzeby zmiany rozwiązań projektowych, materiałów, ograniczenia wydatków, wprowadzenia zaleceń itd.,
- utrwalenie projektu w postaci cyfrowej np. na nośniku [CD-R],
- zwielokrotnienie projektu poprzez odбитki ksero,
- udostępnienie projektu osobom trzecim w celu wykonania przez nie nadzoru nad wykonywaniem prac realizowanych na podstawie tego projektu.

W załączniku nr 4 Wyciąg z IDW w Rozdziale I Instrukcja dla oferentów, w podpunkcie b Innych ustaleń zamawiający stwierdził, że nadzór autorski pełnić będzie jednostka projektowa opracowująca projekt budowlany i wykonawczy.

W §4 umowy Projektant zobowiązał się wykonać i dostarczyć projekt techniczny stanowiący przedmiot umowy w terminie:

- materiały do decyzji o ustaleniu lokalizacji drogi – 28 luty 2004r.,
- projekt architektoniczno – budowlany- 31 grudzień 2004r.,
- projekt wykonawczy i materiały przetargowe – 28 luty 2005r.,
- uzyskanie PnB w ciągu dwóch miesięcy od daty otrzymania dokumentów od Zamawiającego, potwierdzających prawo do dysponowania nieruchomościami na cele budowlane.

Z kolei w §7 umowy ustalono, że zapłata wynagrodzenia za wykonanie projektu technicznego nastąpi po jego wykonaniu w częściach wymienionych w §4 umowy i po odbiorze przez Zamawiającego, zgodnie z § 6 Istotnych Postanowień Umowy.

Bezsprzecznie Zamawiający zapłacił Projektantowi z umówionego wynagrodzenia kwotę 13.572.217,15zł, a do zapłaty pozostała kwota 736.693,85zł.

Stosownie do przepisu art. 16 ustawy z 4 lutego 1994r. „o prawie autorskim i prawach pokrewnych”[tj. Dz.U. z 2000/80/904] autorskie prawa osobiste chronią nieograniczoną w czasie i niepodlegającą zrzeczeniu się lub zbyciu więź twórcy z utworem, a w szczególności prawo między innymi do autorstwa utworu, nienaruszalności treści i formy utworu oraz jego rzetelnego wykorzystania i nadzoru nad sposobem korzystania z utworu. Nienaruszalność

treści i formy oznacza, że nabywca autorskich praw majątkowych nie jest uprawniony do dokonywania zmian w utworze. W świetle powyższego zapisu pozostaje oczywistym, iż autorskie prawa osobiste są tak ściśle związane z osobą twórcy, że nie można się ich ani zrzec, ani zbyć. Powyższego Zamawiający nie kwestionował.

Natomiast w ocenie Sądu Okręgowego trafne są argumenty Zamawiającego, iż Odwołujący[Autor projektu] w umowie z 12 stycznia 2004r., skutecznie zobowiązał się do niewykonywania wobec Zamawiającego praw osobistych w zakresie nadzoru i zezwolił na wykonywanie tego prawa w swoim imieniu. Zgodził się zatem na wykonywanie tego prawa przez inny podmiot bez zrzekania się autorskich praw osobistych. Przekonują o tym zapisy § 8 umowy z 12 stycznia 2004r. Projektant[autor projektu] przeniósł bowiem na Zamawiającego całość autorskich praw majątkowych oraz własność utworu, w tym również do wykonania zależnego prawa autorskiego. Nadto zgodził się na dokonywanie w projekcie zmian wynikających z potrzeby zmiany rozwiązań projektowych, materiałów, ograniczenia wydatków, wprowadzenia zaleceń, zwielokrotnienie projektu w postaci cyfrowej np. na nośniku CD-R, jak też udostępnienie projektu osobom trzecim w celu wykonania przez nie nadzoru nad wykonywaniem prac realizowanych na podstawie tego projektu. Skoro autor projektu przeniósł na Zamawiającego własność utworu i jednoznacznie zgodził się na dokonywanie w projekcie w zależności od potrzeb zmian rozwiązań projektowych, to niezasadne są zarzuty Skarżącego co do nieuprawnionej ingerencji ewentualnego innego Wykonawcy wybranego w drodze zamówienia publicznego na wykonywanie nadzoru autorskiego.

Powyższa interpretacja umowy z 12 stycznia 2004r., czyni nietrafnymi zarzuty skargi dotyczące naruszenia przepisów art. 22 ust.1 i 4 oraz art. 7 ust.1 jak też art. 29 ust.1 i ust.2 ustawy prawo zamówień publicznych.

Skarżący upatruje naruszenie art. 22 ust.1 i w zw. z art. 7 ust.1 pzp w braku w warunkach udziału w postępowaniu wymogu dysponowania lub możliwości dysponowania na zasadzie art. 26 ust.2b pzp osobami[projektantami] autorami drogi ekspresowej S-3 Gorzów Wlkp. – Nowa Sól, podzadanie od Gorzowa Wlkp.. do Węzła Międzyrzecz Północ, lub przynajmniej osobami kluczowymi czyli głównym projektantem oraz projektantami drogowymi i mostowymi. W ścisłym związku z powyższym zarzutem pozostaje zarzut naruszenia art. 29 ust.1 i 2 pzp sprowadzający się do braku zamieszczenia w SIWZ informacji kto jest projektantem dokumentacji projektowej wymienionej wyżej drogi ekspresowej i określenia odpowiedzialności wykonawcy w przypadku, gdy będzie on wykonywał zamówienie bez udziału autorów projektu i bez udziału wykonawcy, który uzyskał zamówienie na wykonanie tego projektu.

W ocenie Skarżącego pominięcie w SIWZ powyższych warunków pozwala na niczym nieograniczony dostęp do realizacji zamówienia przez wykonawców niezdolnych do jego wykonania zgodnie z prawem albowiem nadzór autorski mogą wykonywać wyłącznie autorzy projektu drogi ekspresowej.

Zarzuty te nie są trafne. Zamawiający określając opis sposobu oceny spełniania warunków udziału w postępowaniu o udzielenie zamówienia publicznego powinien opierać się na obiektywnych przesłankach, umożliwiając udział w postępowaniu każdemu wykonawcy zdolnemu do wykonania zamówienia. Należy kolejny raz podkreślić, iż w umowie z 12 stycznia 2004r. co przedstawiono wyżej w uzasadnieniu, Projektant [autor projektu] wyraził zgodę na dokonywanie zmian w projekcie jak też udostępnienie projektu osobom trzecim w celu wykonania przez nie nadzoru nad wykonywaniem prac realizowanych na podstawie tego projektu. Tym samym przy zachowaniu swoich praw osobistych do projektu wyraził zgodę na wykonywanie nadzoru autorskiego nie osobiście lecz przez osoby trzecie.

Uwzględnienie zarzutu Skarżącego i wprowadzenie do treści SIWZ wymogu dysponowania przez wykonawcę autorami projektu drogi ekspresowej czy też obowiązek wpisania imion i

nazwisk projektantów w istocie stanowiłoby naruszenie dyspozycji art. 22 ust.1 i 4 pzp i równocześnie stanowiłoby naruszenie zasad uczciwej konkurencji w rozumieniu art. 7 ust1 tej ustawy i art. 29 ust.1 i 2 pzp albowiem tylko Skarżący dysponuje autorami projektu drogi ekspresowej. Powyższe oczekiwanie Skarżącego co do uszczegółowienia zapisów SIWZ zmieniloby całkowicie sens zamówienia, albowiem nie jest jego przedmiotem poszukiwanie wykonawcy nadzoru autorskiego.

Natomiast to do Zamawiającego jako podmiotu odpowiedzialnego za prowadzenie procedury udziału w postępowaniu należy decyzja , które warunki zostaną opisane i sprawdzone w postępowaniu . W kontekście przedstawionych wyżej ustaleń w ocenie Sądu Okręgowego warunki dysponowania potencjałem kadrowym, kwalifikacjami osób zdolnych do wykonywania nadzoru przez Wykonawców zostały opisane w SIWZ –ie prawidłowo i wystarczająco i co przy tym istotne, zgodnie z przepisem art. 12 prawa budowlanego w zakresie sprawowania nadzoru autorskiego.

Mając powyższe na uwadze na podstawie art. 198f ust.2 ustawy „prawo zamówień publicznych” skargę jako bezzasadną oddalono, o kosztach zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym orzekając na podstawie art. 198f ust.5 w zw. z art. 98§1 i §3 kpc , art. 99 kpc i § 2.1 w zw. z § 5 i § 10 ust.1 pkt 4 oraz § 12.1 pkt 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości „ w sprawie opłat za czynności radców prawnych...” [Dz.U. nr 163 poz.1349 z późn. zm.] .

Ubocznie Sąd Okręgowy zauważa problem celowości, sensu i zasadności ubiegania się o udzielenie zamówienia publicznego prowadzonego w trybie przetargu nieograniczonego na sprawowanie nadzoru autorskiego nad wykonanym już wcześniej przez konkretne osoby projektem w kontekście niezbywalności autorskich praw osobistych do utworu w rozumieniu art. 16 punkt 5 „prawa autorskiego i praw pokrewnych” oraz możliwość powstawania sporów odszkodowawczych i innych na tym tle. Powyższe pozostaje jednak poza zakresem zarzutów skargi. Skarżący cofnął bowiem przed Krajową Izbą Odwoławczą żądanie unieważnienia postępowania na podstawie art.93 ust.1 pkt 7 ustawy prawo zamówień publicznych. Pośrednio zatem zgodził się na ubieganie się przez Zamawiającego na udzielenie zamówienia publicznego prowadzonego w trybie przetargu nieograniczonego na sprawowanie nadzoru autorskiego nad projektem budowy opisanej wyżej drogi ekspresowej. Mając powyższe na uwadze orzeczono jak w sentencji.

J. Waltrowska

R. Trzebny

R. Norkiewicz

Oryginał należy podpisać
Odpis sporządzono

Poznań, dnia 27 STY 2012
Starszy Sekretarz Sądowy

Sylwia Wawrzyniak